

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, dnia 23 marca 2016 r.

DUS.I.5000.1.2016.KW

Data rejestracji .....
Nr dziennika API .....
Oryginał dla PBE .....
Udostępniono BBK .....
SPK .....

Według rozdzielnika

Na podstawie art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1881), przesyłam w załączeniu projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wraz z uzasadnieniem oraz oceną skutków regulacji z uprzejmą prośbą o wyrażenie opinii.

Projekt został przekazany także w wersji elektronicznej.

z up.
MINISTER
Marcin Zieleniecki
PODSEKRETARZ STANU

Otrzymują:

1. Pani Dorota Gardias - Przewodnicząca Forum Związków Zawodowych,
2. Pan Piotr Duda - Przewodniczący Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”,
3. Pan Jan Guz - Przewodniczący Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych.

U S T A W A

z dnia .....

o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych

Art. 1. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121, z późn. zm.¹⁾) w art. 84 po ust. 7 dodaje się ust. 7a w brzmieniu:

„7a. W przypadku osoby, która nienależnie pobrała świadczenie, decyzji, o której mowa w ust. 7, nie wydaje się później niż w terminie 5 lat od ostatniego dnia okresu, za który pobrano nienależne świadczenie.”.

Art. 2. 1. Od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy organ rentowy nie wydaje osobie, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, decyzji ustalającej kwoty nienależnie pobranych przez nią świadczeń oraz kwot odsetek i kosztów upomnienia, jeżeli od ostatniego dnia okresu, za który je pobrano, upłynął termin, o którym mowa w art. 84 ust. 7a ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

2. Postępowania wszczęte i niezakończone decyzją ostateczną w sprawach, o których mowa w ust. 1, podlegają umorzeniu.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

DYREKTOR
Departamentu Prawnego

Magdalena Fabisiak

18. 03. 2016 r.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 689, 978, 1037, 1066, 1240, 1268, 1269, 1506, 1649, 1735, 1830, 1893 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 34.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121, z późn. zm.), osoba, która pobrała nienależnie świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu.

Stosownie do art. 84 ust. 3 ww. ustawy, nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż ostatnie 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenie zawiadomiła organ wypłacający o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, a w pozostałych przypadkach za okres dłuższy niż 3 lata.

W obecnym stanie prawnym przepisy ustanawiają jedynie okres, za który organ rentowy może żądać zwrotu nienależnie pobranych świadczeń od osoby, która to świadczenie pobrała, tj. 3 lata wstecz od ostatniej wypłaty (pobrania) świadczenia, nie przewidują natomiast okresu, po upływie którego Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie ma możliwości żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia.

Wprawdzie z art. 87 ust. 7 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych wynika, że należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń ulegają przedawnieniu po upływie 10 lat, jednakże bieg powyższego terminu rozpoczyna się dopiero od dnia uprawomocnienia się decyzji ustalającej te należności.

W konsekwencji organ rentowy nie jest ograniczony jakimkolwiek terminem do wydania decyzji zobowiązującej do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń.

Bezspornym jest fakt, iż osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, musi liczyć się, zgodnie z obowiązującymi przepisami, z koniecznością jego zwrotu. Przepisy przewidujące konieczność zwrotu nienależnie pobranych świadczeń są jak najbardziej zasadne. Jednakże istnieje uzasadniona konieczność wskazania okresu, w którym byłoby możliwe wydanie decyzji umożliwiającej dochodzenie nienależnie pobranego świadczenia.

Z uwagi na powyższe, proponuje się nowelizację ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, polegającą na dodaniu ust. 7a do art. 84, regulującego instytucję przedawniania w zakresie zwrotu nienależnie pobranych świadczeń w ten sposób, że decyzja zobowiązująca do zwrotu kwoty nienależnie pobranych

świadczeń z ubezpieczeń społecznych nie może być wydana później niż w terminie 5 lat od ostatniego dnia okresu, za który pobrano nienależne świadczenie. Rozwiązanie to ma charakter komplementarny w stosunku do obecnie obowiązującej regulacji, która przewiduje, że należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń ulegają przedawnieniu po upływie 10 lat, licząc od dnia uprawomocnienia się decyzji ustalającej te należności. Proponowana regulacja zawiera także przepis przejściowy, na mocy którego od dnia wejścia w życie ustawy organ rentowy nie wydaje decyzji ustalającej należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń, jeżeli od ostatniego dnia okresu, za który pobrano nienależne świadczenie upłynął termin 5 lat. Wszystkie postępowania wszczęte i niezakończone decyzją ostateczną w sprawach objętych zakresem regulacji przejściowej podlegają umorzeniu. Zgodnie z art. 2 projektowanej nowelizacji przez organ rentowy należy rozumieć zarówno Zakład Ubezpieczeń Społecznych, jak i Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (art. 52 ust.2 z dnia 20 grudnia 1998 r. ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2015 r. poz. 704, z późn. zm.).

Z uwagi na fakt, iż problem nienależnie pobranych świadczeń dotyczy zarówno świadczeń krótko- jak i długoterminowych, nowelizacja obejmuje świadczenia przysługujące na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748, z późn. zm), ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2014 r. poz. 159, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1242, z późn. zm.).

Zmiana przepisów nie ma zastosowania do płatników, o których mowa w art. 84 ust. 6 ustawy. Rozwiązanie takie wynika z faktu, iż płatnik składek współdziałający z ubezpieczonym w celu uzyskania przez niego korzyści w postaci nienależnych mu świadczeń nie powinien czuć się zwolniony z odpowiedzialności, w szczególności dlatego, że najczęściej forma takiego współdziałania sprowadza się do niezasadnego zgłoszenia do ubezpieczenia lub podwyższenia podstawy wymiaru składki. Jednocześnie płatnik ma możliwość korygowania dokumentacji ubezpieczeniowej bezterminowo (uchylony art. 41 ust. 7 ustawy zobowiązywał do korekty dokumentacji do 30 kwietnia następnego roku kalendarzowego).

Oczekiwanym efektem wejścia w życie regulacji będzie ochrona pewności i stabilności porządku prawnego oraz wykluczenie roszczeń organu rentowego, które wobec upływu znacznego okresu czasu od daty ich powstania, w momencie spełnienia byłyby oderwane od faktycznej sytuacji ubezpieczonego.

W ocenie projektodawcy przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej i nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów dotyczących notyfikacji norm i aktów prawnych.

Nazwa projektu Ustawa o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Marcin Zieleniecki Podsekretarz Stanu MRPiPS Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Marek Bucior Zastępca Dyrektora Departamentu Ubezpieczeń Społecznych	Data sporządzenia 18.03.2016 r. Źródło: Nr w wykazie prac UD 34
---	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Z art. 87 ust. 7 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz.121, z późn.zm.) wynika, że należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń ulegają przedawnieniu po upływie 10 lat, jednakże bieg powyższego terminu rozpoczyna się dopiero od dnia uprawomocnienia się decyzji ustalającej te należności.

W konsekwencji organ rentowy nie jest ograniczony jakimkolwiek terminem do wydania decyzji zobowiązującej do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń.

Istnieje uzasadniona konieczność wskazania okresu, w którym byłoby możliwe wydanie decyzji umożliwiającej dochodzenie nienależnie pobranego świadczenia.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Proponuje się nowelizację ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych polegającą na dodaniu ust. 7a do art. 84, regulującego instytucję przedawniania w zakresie zwrotu nienależnie pobranych świadczeń w ten sposób, że decyzja zobowiązująca do zwrotu kwoty nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych nie może być wydana później niż w terminie 5 lat od ostatniego dnia okresu, za który pobrano nienależne świadczenie.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Brak informacji o podobnym problemie

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
ubezpieczeni	Ok.14,8 mln ubezpieczonych w ZUS i ok. 1,4 mln ubezpieczonych w KRUS	http://www.psz.zus.pl/ http://www.krus.gov.pl/krus/krus-w-liczbach/zestawienie-liczby-swiadczeniobiorcow-krus-i-osob-objetych-ubezpieczeniem-spolesnym-rolnikow-w-latach-1991-2014/	ochrona pewności i stabilności porządku prawnego oraz wykluczenie roszczeń organu rentowego
świadczeniobiorcy	Ok. 7,2 mln emerytów i rencistów z ZUS i 1,2 mln z KRUS oraz ok.14,8 mln ubezpieczonych w ZUS i 1,4 mln ubezpieczonych w KRUS, uprawnionych do świadczeń	http://www.psz.zus.pl/	ochrona pewności i stabilności porządku prawnego oraz wykluczenie roszczeń organu rentowego
ZUS/KRUS	1		Regulacja zasad postępowania w stosunku do dochodzenia należności
FUS/KRUS	1		Nieznaczne zmniejszenie

			wpływów z tytułu zwrotu nienależnie pobranych świadczeń

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. poz. 979).

Projekt został przedstawiony do zaopiniowania, w trybie przepisów ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1881) i ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. z 2015 r. poz. 2029) następującym partnerom społecznym:

- 1) Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych;
- 2) NSZZ „Solidarność”;
- 3) Forum Związków Zawodowych;
- 4) Pracodawcom Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) Konfederacji „Lewiatan”;
- 6) Związkowi Rzemiosła Polskiego;
- 7) Związkowi Pracodawców – Business Centre Club;
- 8) Radzie Dialogu Społecznego.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z ..... r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]												
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)	
Dochody ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Wydatki ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Saldo ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													

Źródła finansowania	
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Na podstawie danych jednostkowych dotyczących świadczeń krótkoterminowych pozyskanych z aplikacji źródłowej oraz zapisów w rejestrach nadpłat prowadzonych przez oddziały ZUS w zakresie świadczeń długoterminowych stwierdzono, że w 2015 roku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) w zakresie świadczeń krótkoterminowych 507 decyzji o zwrocie nienależnie pobranych świadczeń zostało wydanych w terminie powyżej 5 lat od ostatniego dnia nienależnie pobranego świadczenia (tj. 5,1 % ogółu decyzji o zwrocie nienależnie pobranych świadczeń krótkoterminowych) na kwotę 1,2 mln zł (tj. 3,7% ogólnej kwoty nienależnie pobranych świadczeń krótkoterminowych); 2) w zakresie świadczeń długoterminowych udział takich decyzji jest znikomy i nie stanowi nawet 0,5 % ogółu decyzji o zwrocie nienależnie pobranych świadczeń długoterminowych. <p>Natomiast KRUS wydał w 2015 r. ok. 220 decyzji o zwrocie nienależnie pobranych świadczeń</p>

krótkoterminowych w terminie powyżej 5 lat od ostatniego dnia nienależnie pobranego świadczenia, na kwotę ok. 200 tys. zł. Natomiast liczba decyzji wydawanych w terminie powyżej 5 lat i dotyczących zwrotu nienależnie pobranych świadczeń emerytalno-rentowych nie przekracza 0,5% ogółu wydawanych decyzji.

Jak wynika z powyższych danych proponowane ograniczenie okresu na wydanie decyzji o zwrocie nienależnie pobranego świadczenia do 5 lat od ostatniego dnia nienależnie pobranego świadczenia nie będzie miało znaczącego wpływu na kwotę dochodów uzyskiwanych z tytułu zwrotu nienależnie pobranych świadczeń.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Skutki

Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Lącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z ..... r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	(dodaj/usuń)							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	(dodaj/usuń)							
Niemierzalne	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	ochrona pewności i stabilności porządku prawnego oraz wykluczenie roszczeń organu rentowego						
	(dodaj/usuń)							

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

× nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

- tak
 nie
 nie dotyczy

- zmniejszenie liczby dokumentów
 zmniejszenie liczby procedur
 skrócenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

- zwiększenie liczby dokumentów
 zwiększenie liczby procedur
 wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.

- tak
 nie
 nie dotyczy

Komentarz:

9. Wpływ na rynek pracy

Brak wpływu

10. Wpływ na pozostałe obszary

-
- środowisko naturalne
-
-
- sytuacja i rozwój regionalny
-
-
- inne:

-
- demografia
-
-
- mienie państwowe

-
- informatyzacja
-
-
- zdrowie

Omówienie wpływu

Brak wpływu

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Ustawa wejdzie w życie 14 dnia od dnia ogłoszenia.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Nie dotyczy

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)